

Rafał Nawrocki

Rachunkowość fundacji i stowarzyszeń

(z suplementem elektronicznym)

Stan prawny: 25 marca 2025 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2025

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Rozdział 1. Rachunkowość a specyfika działań organizacji pozarządowych	13
1.1. Istota rachunkowości organizacji pozarządowych	13
1.2. Funkcje i zakres rachunkowości	16
1.2.1. Funkcja informacyjna	16
1.2.2. Funkcja kontrolna	18
1.2.3. Funkcja zarządcza (decyzyjna)	20
1.2.4. Zakres rachunkowości	21
1.3. Zasady rachunkowości	23
1.3.1. Zasada memoriałowa	24
1.3.2. Zasada współmierności	25
1.3.3. Zasada kontynuacji działania	25
1.3.4. Zasada ostrożności	26
1.3.5. Zasada wyższości treści nad formą	26
1.3.6. Zasada ciągłości stosowanych metod	28
1.3.7. Zasada istotności	28
1.3.8. Zasada periodyzacji	29
1.3.9. Idea jawności i przejrzystości	29
Rozdział 2. Prowadzenie ksiąg rachunkowych w organizacjach pozarządowych	31
2.1. Podstawowe akty prawne – niezbędne i przydatne	31
2.1.1. Najważniejsze zewnętrzne akty prawne	31
2.2. Statut – najważniejszy dokument wewnętrzny	42
2.3. Polityka rachunkowości	50
2.3.1. Co to jest polityka rachunkowości?	50
2.3.2. Elementy polityki rachunkowości	52
2.3.3. Wzory polityki rachunkowości	54
Rozdział 3. Rachunkowość organizacji pozarządowych w praktyce	87
3.1. Plan kont i obsługa konta księgowego	87
3.1.1. Konto księgowe	87
3.1.2. Zespoły kont	92
3.1.3. Proponowany zakładowy plan kont dla organizacji pozarządowej, nieprowadzącej działalności gospodarczej	96
3.1.4. Konta bilansowe i wynikowe	123

3.2.	Fundusze własne i majątek trwały organizacji pozarządowej (konta zespołu 0, 1, 8) . . .	126
3.2.1.	Fundusz założycielski	127
3.2.2.	Bilans otwarcia	132
3.2.3.	Środki pieniężne	134
3.2.4.	Pozostałe fundusze	139
3.2.5.	Środki trwałe	140
3.2.6.	Wartości niematerialne i prawne i ich umorzenie	151
3.2.7.	Środki trwałe w budowie	154
3.2.8.	Fundusz z aktualizacji wyceny (803)	155
3.3.	Należności i zobowiązania (konta zespołów: 2, 3)	156
3.3.1.	Rozrachunki z dostawcami (konto 200)	156
3.3.2.	Konta rozrachunkowe: wynagrodzenia, instytucje	159
3.3.3.	Rozrachunki z wolontariuszami i członkami stowarzyszenia	171
3.4.	Rachunek wyników i istota klasyfikacji przychodów i kosztów w organizacjach pozarządowych	173
3.4.1.	Istota klasyfikacji przychodów i kosztów w organizacjach pozarządowych . . .	176
3.4.2.	Wzór rachunku wyników	178
3.5.	Przychody w stowarzyszeniach i fundacjach	180
3.5.1.	Podstawowe informacje	180
3.5.2.	Darowizny	181
3.5.3.	Dotacje i subwencje	182
3.5.4.	Zbiórki publiczne	186
3.5.5.	Składki członkowskie	187
3.5.6.	Pozostałe przychody statutowe	189
3.5.7.	Wolontariat	190
3.6.	Koszty działalności organizacji pozarządowej	192
3.6.1.	Informacje podstawowe	192
3.6.2.	Koszty ogólnego zarządu	194
3.6.3.	Koszty działań statutowych	204
3.6.4.	Koszty wolontariatu	218
3.7.	Przychody i koszty finansowe, pozostałe przychody i koszty, rozliczenia międzyokresowe	219
3.7.1.	Przychody finansowe i koszty finansowe (750, 753)	219
3.7.2.	Pozostałe przychody operacyjne i pozostałe koszty operacyjne (760, 766) . . .	221
3.7.3.	Zyski i straty nadzwyczajne	221
3.7.4.	Rozliczenia międzyokresowe przychodów i kosztów	222
3.8.	Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów organizacji	224
3.8.1.	Koszty podatkowe a bilansowe	224
3.9.	Działalność statutowa odpłatna pożytku publicznego	227
3.10.	Organizacje pożytku publicznego	235
3.10.1.	Status organizacji pożytku publicznego	235
3.10.2.	Zwolnienia podatkowe przysługujące OPP	235
3.10.3.	Otrzymywanie 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych	236
3.10.4.	Obowiązki sprawozdawcze OPP	238
3.11.	Księgowość ochotniczych straży pożarnych	238
3.11.1.	OSP jako stowarzyszenie	238
3.11.2.	Statut	239
3.11.3.	Plan kont	239
3.11.4.	Przychody i koszty OSP	242

3.12.	Uproszczona ewidencja przychodów i kosztów w niektórych organizacjach pozarządowych	246
3.12.1.	Warunki prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów	246
3.12.2.	Zasady prowadzenia uproszczonej ewidencji	248
3.12.3.	Zestawienie przychodów i kosztów	250
3.12.4.	Zestawienie przepływów finansowych	254
3.12.5.	Karty przychodów pracownika	258
3.12.6.	Wykaz środków trwałych i WNIP	261
3.12.7.	Pozostałe obowiązki	263
3.13.	Środki publiczne w organizacjach pozarządowych	264
3.13.1.	Księgowy dotacji pochodzącej z finansów publicznych	266
3.13.2.	Dotacje	268
3.13.3.	Praktyka księgowa przy dotacjach budżetowych	270
3.13.4.	Dokumenty księgowe i dekrety	275
3.13.5.	Sprawozdanie z realizacji zadania publicznego	279
3.13.6.	Kontrola finansowa dotacji	280
3.13.7.	Kontrola obywatelska korzystania ze środków publicznych	285
Rozdział 4.	Zamknięcie roku, obowiązki podatkowe	289
4.1.	Inwentaryzacja	289
4.1.1.	Obowiązek inwentaryzacji	289
4.1.2.	Metody inwentaryzacji	289
4.2.	Zestawienie obrotów i sald	292
4.2.1.	Rola zestawienia obrotów i sald	292
4.2.2.	Koniec roku obrotowego	295
4.3.	Sprawozdanie finansowe i deklaracje podatkowe	296
4.3.1.	Rachunek zysków i strat	296
4.3.2.	Bilans	299
4.3.3.	Informacja dodatkowa	301
4.3.4.	Wymagania podatkowe	302
Rozdział 5.	Rachunkowość organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą	321
5.1.	Działalność gospodarcza stowarzyszeń i fundacji	321
5.1.1.	Podjęcie działalności gospodarczej	323
5.2.	Polityka rachunkowości	324
5.3.	Zakładowy plan kont	355
5.4.	Organizacja pozarządowa jako podatnik VAT	379
5.4.1.	Podstawowe informacje	379
5.4.2.	Organizacja pozarządowa jako podatnik VAT	380
5.4.3.	Dotacje i składki członkowskie a podstawa opodatkowania	382
5.4.4.	Podatek naliczony	385
5.4.5.	Księgowość organizacji będącej podatnikiem VAT	386
5.4.6.	Termin zapłaty VAT, deklaracji i jednolity plik kontrolny	389
5.4.7.	Podzielona płatność	390
5.5.	Zeznanie podatkowe	392
5.6.	Sprawozdanie finansowe organizacji prowadzącej działalność gospodarczą	392

Rozdział 6. Rachunkowość spółdzielni socjalnych	397
6.1. Spółdzielnie socjalne w polskiej ekonomii społecznej	397
6.2. Podstawowe akty prawne	398
6.3. Polityka rachunkowości	407
6.4. Zakładowy plan kont spółdzielni socjalnej	436
6.5. Ogólne zasady prowadzenia zapisów na kontach	452
6.5.1. Fundusze spółdzielni socjalnej	452
6.5.2. Majątek trwały i obrotowy	454
6.5.3. Rozrachunki	455
6.5.4. Przychody spółdzielni socjalnej	457
6.5.5. Rachunek kosztów spółdzielni socjalnej	461
6.5.6. Wynik finansowy, sprawozdawczość podatkowa i finansowa	463
Bibliografia	471